

H. A. van der Meiden / **De Internationale Populieren Commissie in Bucarest**

Eenmaal in de drie jaar komt de Internationale Populieren Commissie (IPC), een commissie van de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) van de Verenigde Naties, in zitting bijeen. Vroeger gebeurde dit elke twee jaar, maar het aantal internationale vergaderingen is dermate groot geworden, dat een zekere beperking wel geboden is.

Van 27 september tot 2 oktober van dit jaar werd de 14e zitting van de IPC (waarvan 28 landen lid zijn) gehouden in Bucarest, Roemenië. In de week daarvoor was een excursie door de Roemeense populierestrecken georganiseerd, terwijl de vergaderingen werden gevolgd door een excursie van enkele dagen in Joegoslavië.

De zitting werd bijgewoond door vertegenwoordigers van achttien landen, uit Europa, Noord-Amerika, Zuid-Amerika, Afrika en Azië.

Van Nederlandse zijde waren aanwezig:

ir. H. A. van der Meiden (gedelegeerde);

ir. C. Tutein Nolthenius (plaatsvervangend gedelegeerde);

ir. J. T. M. van Broekhuizen en J. Gremmen (waarnemers).

Alleen de heren Van Broekhuizen en Tutein Nolthenius hebben de excursies voorafgaande aan de zitting meegemaakt. Zij zullen hierover ongetwijfeld in dit tijdschrift nog een en ander vertellen.

Op 27 september werd de zitting geopend door de Minister van Landbouw van Roemenië in aanwezigheid van de vice-Minister van Landbouw en de Minister van Houtindustrie. Hij maakte duidelijk dat Roemenië het bijzonder op prijs stelde gastheer te zijn van de Internationale Populieren Commissie, temeer daar het een land is dat zelf een zeer uitgebreide teelt van populier en wilg kent. De totale oppervlakte populierenbos is 103.000 ha, waarvan 44.000 ha abeel, terwijl de wilg 42.000 ha beslaat. Bovendien heeft Roemenië een uitgebreid programma voor aanplant van populier en wilg.

In Bucarest werden enkele dagen besteed aan voltallige vergaderingen van de IPC, maar daarnaast was ruimte opengelaten voor vergaderingen van een aantal werkgroepen, namelijk die voor Ziekten, Insekten, Houtgebruik en Veredeling. De laatste is van informeel karakter, de overige zijn „officiële” werkgroepen.

Verder vergaderde in Bucarest elke dag één- of tweemaal het Executive Committee, een soort bestuur van de IPC, waarvan de Fransman Pourtet voorzitter is, terwijl ik als vice-voorzitter aan de besprekingen heb deelgenomen.

Voor ons land heeft de heer Gremmen als lid de vergadering van de Werkgroep Ziekten bijgewoond. Onze vertegenwoordigers in de andere officiële werkgroepen, konden niet aanwezig zijn; hun afwezigheid is begrijpelijk als men weet dat deze werkgroepen tot dusverre slecht functioneren. Dit kan zeker niet gezegd worden van een studiegroep van de IPC voor de identificatie en registratie van populieren in West-Europa, waarvan onze landgenoot de heer Van Broekhuizen secretaris is. Deze studiegroep kwam in Roemenië trouwens niet bijeen; hij heeft namelijk een uitgesproken regionaal karakter.

Voor het eerst kwam in het kader van de IPC een werkgroep „ad hoc” (dus met een informeel karakter) met betrekking tot de veredeling en selectie van populier bijeen. Aan deze vergaderingen, waarvoor grote belangstelling bestond, is ook door de heren Tutein Nolthenius en Van Broekhuizen en deels door mij deelgenomen. Wij woonden ook als waarnemers de vergaderingen van de Werkgroep „Houtgebruik” bij.

Zowel in de voltallige vergaderingen als in besprekingen van de werkgroepen zijn allerlei zaken die met populier en wilg te maken hebben ter sprake geweest.

Daarnaast is echter in het Executive Committee intensief overleg gepleegd over de organisatie van de IPC. Dit was vooral

het gevolg van de houding van Nederland in de afgelopen vier jaar. Al tijdens de vorige zitting in Montreal, drie jaar geleden, hebben wij namelijk voorgesteld om de IPC meer doelmatig te laten werken, onder andere door de internationale contacten meer op regionaal niveau te concentreren, d.w.z. de activiteiten meer te richten op problemen die voor een bepaald gebied, dus voor een beperkt aantal landen van betekenis zijn.

Nederland heeft later deze voorstellen weliswaar enigszins gewijzigd, maar de kern van de zaak bleef toch een beperking van de wereldwijde activiteit, die immers meestal tot een zekere oppervlakkigheid van de behandeling van problemen leidt en andere, alleen voor een bepaald gebied van de wereld belangrijke vraagstukken buiten beschouwing dreigt te laten. Deze opvatting heeft als achtergrond het feit dat steeds meer landen lid worden van de IPC, wat betekent dat de IPC te maken krijgt met steeds meer verschillen in omstandigheden waaronder de populier geteeld wordt, verschillen in teeltmethoden, verschillen in bruikbare rassen enz.

Tijdens de zitting in Roemenië is besloten dat geen nieuwe „officiële” werkgroepen meer zullen worden opgericht, dat de bestaande werkgroepen alleen nog maar tijdens de officiële zittingen van de IPC mogen bijeenkomen, maar dat, tussen twee zittingen, informele bijeenkomsten over bepaalde onderwerpen zullen worden gestimuleerd en ook zullen worden aanbevolen door de Directeur-Generaal van de FAO.

Dit laatste betekent dat het mogelijk is geworden aan de wensen van Nederland gehoor te geven, namelijk het houden van internationale bijeenkomsten in het kader van de IPC over onderwerpen die op dat moment wèrkelijk van belang zijn en dus ook over onderwerpen die van belang zijn voor een bepaald gebied, zoals West-Europa.

Over details en over consequenties van deze beslissing wil ik het nu niet verder hebben. Deze zullen worden besproken in het Nederlands Bosbouw Tijdschrift.

Het hoofdthema van de zitting was: „Het gebruik van populier en wilg voor de houtproductie op regelmatig overstroomde gronden”. Hoewel het begrijpelijk is dat dit onderwerp voor Roemenië en andere Donaulanden, waar veel uiterwaardenbos voorkomt, interessant is, moet toch betwijfeld worden of een dergelijk regionaal thema zich leent voor een algemene zitting van de IPC. Het onderwerp werd uitstekend ingeleid door de Roemeen Clonaru, maar er was geen enkele discussie. Hieruit blijkt wel de betrekkelijke betekenis van dit thema.

Op verzoek van België was op de agenda gezet het onderwerp „Algemene ontwikkelingen bij het houtverbruik en, in verband

P. VAN DEN BERK & ZONEN

BOOMKWEKERIJEN

ST. OEDENRODE - TEL. 04138-2331 b.g.g. 04138-2038

LAANBOMEN EN BOSPLANTSOEN

Specialiteit:

POPULIEREN EN WILGEN

Adviezen en beplantingen kunnen door ons geregeld worden

*Populieren en overstroming:
hoofdt thema van de zitting.*

Foto: H. Woets

hiermee, perspectieven voor het gebruik van populiere- en wilgehout".

Op verzoek van de IPC werd dit onderwerp door mij ingeleid. De volledige tekst van deze voordracht wordt gepubliceerd in het Nederlands Bosbouw Tijdschrift. Een samenvatting volgt later onder punt 2.

Verder werd de agenda onder meer ingenomen door verslagen van de Werkgroepen van de IPC, terwijl de Fransman Charadenon een samenvatting gaf van alle onderwerpen met betrekking tot populier en wilg, die niet in de speciale voordrachten of in de verslagen van de werkgroepen naar voren kwamen.

In het vervolg van mijn artikel zullen de verschillende onderwerpen, inclusief die welke onder de activiteiten van de werkgroepen vallen, successievelijk de revue passeren.

1 Populier in overstromde gebieden

De tekst van de lezing van Clonaru is helaas nog niet ter beschikking. Het onderwerp zal waarschijnlijk wel worden behandeld in een verslag over de excursies, die de heren Van Broekhuizen en Tutein Nolthenius hebben meegemaakt.

2 Ontwikkeling van het houtverbruik in de wereld en perspectieven voor het gebruik van populiere- en wilgehout

De voordracht over dit onderwerp ben ik begonnen met op te merken dat alleen zinvol over de markt van populiere- en wilgehout kan worden gesproken als men deze beziet tegen de achtergrond van de *algemene* houtmarktsituatie.

De FAO had over deze algemene situatie ter gelegenheid van de zitting van de IPC een uitstekend rapport ingediend. Hieruit kan men enkele voor de populiereteelt belangrijke ontwikkelingen afleiden.

In de eerste plaats wordt verwacht, op grond van recente ontwikkelingen, dat van 1970 tot 1980 het verbruik van gezaagd hout in de wereld met totaal 18 % zal stijgen, dat van houten

plaatmaterialen in dezelfde periode met 69 % en dat van papier en karton van 1968–1980 met 80 %. Dit betekent dat het verbruik van vezelhout (waarmee bedoeld wordt hout voor de papierindustrie, vezel- en spaanplatenindustrie) vele malen meer zal stijgen dan dat van zaaghout.

Verder blijkt uit het rapport dat de export van tropisch hout, een belangrijke concurrent voor zwaar populierehout, zal blijven toenemen.

Uit de rapporten van de verschillende landen die lid zijn van de IPC blijkt samenvattend het volgende:

Wij moeten onderscheid maken tussen de situatie in de ontwikkelingslanden en die in ontwikkelde landen. In de eerstgenoemde groep mag men een sterk toenemende groei verwachten van de verwerking van populier in de zaag- en fineerindustrie, vooral voor verpakkingsdoeleinden. Op het ogenblik importeren deze landen deels nog vrij veel populierehout. Dit zal geleidelijk minder worden.

In de ontwikkelde landen is de situatie op de markt van populierezaag- en fineerhout veel gecompliceerder; het is moeilijk hiervan een overzicht te krijgen. Deels is er sprake van een afname van het verbruik, deels van een beperkte toename of van een gelijkblijvend niveau. Hevige concurrentie wordt ondervonden zowel van de kant van tropisch hout als van de kant van spaanplaat, in mindere mate van vezelplaat en verder van andere vervangingsmaterialen dan hout.

Daarnaast neemt in de ontwikkelde landen de vraag naar vezelhout sterk toe, in tegenstelling tot de meeste ontwikkelingslanden.

Dit is een ontwikkeling die steeds duidelijker wordt en die van structurele aard is.

Dit betekent dat de populieretelers zich moeten realiseren dat hun teeltmethoden, die in veel landen nog geheel gericht zijn op alléén de produktie van zwaar hout, eens kritisch moeten worden bekeken. Daarbij zijn problemen in het geding rond rassenkeuze, omloop, plantafstand, soort plantsoen, enz.

Voorts heb ik in dit verband betoogd dat veel meer dan voor-

heen een zorgvuldige kosten-batenanalyse van de verschillende teeltmethoden nodig is.

Omdat de ontwikkelingen op de populierehoutmarkt veel onderzoek vragen dat alleen in internationaal overleg kan worden uitgevoerd, ligt hier een belangrijke toekomstige activiteit van de IPC.

Tenslotte kan nog worden opgemerkt dat de ontwikkelingen in het gebruik van wilgehout niet indrukwekkend zijn. Men krijgt de indruk dat het erg moeilijk is voor wilgehout om een plaats te veroveren in verwerkingssectoren, waar ook populierehout kan worden gebruikt, tenminste als dit laatste beschikbaar is.

3 Houtverwerking

De werkgroep die zich met deze materie bezighoudt staat onder voorzitterschap van de Fransman Quiquandon. Hij was gedurende drie jaar niet bijeen geweest.

Zijn activiteit heeft zich in Roemenië beperkt tot het opstellen van een overzicht van de ontwikkelingen die in de nationale rapporten van de landen-leden van de IPC werden gesignaleerd. Slechts twee artikelen („papers”) werden speciaal ingediend voor deze zitting, een bijzonder klein aantal. Eén daarvan was uit Nederland afkomstig, namelijk van medewerkers van het Houtinstituut TNO; het behandelt het probleem van het juveniele hout en zal wellicht apart in dit tijdschrift kunnen worden gepubliceerd.

Tijdens de vergadering van de werkgroep werd gewezen op de concurrentie die populierehout van het tropische hout ondervindt. Mijns inziens ten onrechte werd hierbij de oorzaak alleen gezocht bij politieke en economische ontwikkelingen en niet bij

technische problemen, die de verwerking van populierehout in de fineerindustrie oplevert in vergelijking met tropisch hout.

Ongetwijfeld is de markt van tropisch hout veel beter georganiseerd dan populierehout, maar dit sluit toch niet uit dat het gebruik van tropisch hout ook technische voordelen biedt boven dat van populierehout, voordelen die leiden tot een grotere produktiviteit.

In veel ontwikkelde landen blijkt een teruggang op te treden in het gebruik van populier in de lucifersindustrie. In de ontwikkelingslanden is dit niet het geval. Zoals ik in mijn eerdergenoemde voordracht heb opgemerkt, liggen de arbeidslonen in de ontwikkelingslanden nog op een zo laag niveau dat de vervanging van hout door het duurdere karton, hoewel die vervanging tot arbeidsbesparing leidt, als niet noodzakelijk of zelfs als oneconomisch moet worden beschouwd.

Bovendien is de papierindustrie in deze landen nog weinig ontwikkeld, zodat het karton geïmporteerd moet worden.

Voor in de Verenigde Staten en Italië neemt het gebruik van zeer dun hout (takhout, hakhout) als grondstof voor de spaanplatenindustrie toe.

Uit een discussie in de werkgroep kwam als conclusie naar voren dat de groeiplaats en de teeltmethoden (plantafstand, snoei, grondbewerking) meer invloed op de houteigenschappen hebben dan het populiereras dat men gebruikt. Meer onderzoek is echter noodzakelijk.

Verder werd gewezen op de zeer beperkte eisen die de papierindustrie aan de kwaliteit van het hout stelt, in die zin dat eigenschappen die zwaar wegen bij de verwerking van het hout in zagerijen en fineerfabrieken (noesten, trekhout, bepaalde mechanische eigenschappen) niet of van weinig belang zijn bij de verwerking van pulp. In dit verband vroeg men zich af of het wel gewenst is om populieren, die bestemd zijn voor de papierindustrie, op te snoeien, ook al omdat een gesnoeide boom minder hard groeit.

Dit is overigens een kwestie die ook in de werkgroep „Bedrijfs-economie” van onze NPC sinds geruime tijd in discussie is.

In dit verband is besloten om binnen het kader van de werkgroep „Houtgebruik” van de IPC veel aandacht te besteden aan de invloed van de snoei op de technologische eigenschappen van het hout en op de groei van de boom.

4 Ziekten

De werkgroep van de IPC die zich met ziekten bezighoudt en die onder leiding staat van de Italiaan Castellani, is zeer actief, komt vrijwel elk jaar bijeen en concentreert dan de discussies op een bepaald onderwerp. Tijdens deze zitting van de IPC echter passeerde, zoals daarbij gebruikelijk is, het totale probleem van populierziekten de revue. Ook in deze werkgroep werd aandacht besteed aan hetgeen werd meegedeeld in de verschillende nationale rapporten.

Voor ons belangrijke besproken ziekten waren *bakteriekanker* en *Marssonina*. Over de eerstgenoemde ziekte werd niet veel opmerkelijks gezegd. *Marssonina brunnea* komt nu in zeer veel landen voor; behalve in Nederland, dat de twijfelachtige primair had van de ontdekking van deze ziekte in Europa, nu ook in Oostenrijk, België, Engeland, Frankrijk, Italië, Joegoslavië, Hongarije, Roemenië, Japan, Turkije en andere.

In verband met *virus* vroeg men speciale aandacht voor verspreiding van deze ziekte in zuidelijke streken, waar *Populus deltoides*, die het meest gevoelig lijkt, veel voorkomt en in de toekomst nog meer zal worden aangeplant.

Ook werd aandacht gevraagd voor een in België in onderzoek zijnde „nieuwe” ziekte, genaamd *Chalaropsis*. In België wordt beweerd dat deze schimmel de oorzaak is van het op grote schaal optreden van stamscheuren bij populier. In andere landen

Rectificatie

In het augustus-nummer van „Populier” (8e jaargang, nr. 4) is tot onze spijt aan het eind van het artikel „Wortelontwikkeling bij jonge Aigeiros-, Leuce- en Tacamahacapopulieren” de literatuuropgave niet vermeld. Deze wordt alsnog hieronder gegeven.

Literatuur

- Braun, H. J.: Wurzelkeime in jungen und älteren Sprossachsen von *Populus*. Z. f. Botanik 51, 441–451 (1963).
 Braun, H. J. und Schlenker, G.: Das Vorkommen von Wurzelkeimen in den Sprossachsen verschiedener *Populus*-Sorten. Mittl. Ver. Forstl. Standortk. und Forstpflanzenz. 14, 65–68 (1964).
 Fröhlich, H. J.: Die vegetative Vermehrung von Aspe und Graupappel und ihre Bedeutung für den Waldbau. Allgem. Forstz. 12, 196–198 (1957).
 Fröhlich, H. J.: Aussichten für den Anbau von Balsampappeln und Balsamkreuzungen. Holzzucht 19, 1–14 (1965).
 Fröhlich, H. J.: Pappeln der Sektionen Aigeiros, Leuce und Tacamahaca während der Jugendentwicklung. Habilitation, Staatswirtschaftl. Fakultät München, 1967.
 Fröhlich, H. J. und Dietze, W.: Merkblatt 4. Forschungsinstitut f. Pappelwirtschaft, Hann. Münden, 1968.
 Fröhlich, H. J. und Meiden, H. A. van der: Propagation and Nursery practices. Internationale Gemeinschaftsarbeit der FAO, Journ. of Forests 1968.
 Kleinschmit, R. und Fröhlich, H. J.: Stecklingsvermehrung in automatisch gesteuerter Wasserkultur. Forstarchiv 27, 149 bis 154 (1956).
 Marcet, E.: Modellversuch zur Frage der spezifischen Eignung bestimmter Pappelsorten für nicht optimale Böden. Silvae Genetica 9, 93–101 (1960).
 Rohmeder, E.: Umwelt und Erbgut bei der Wuchsleistung einjähriger Pappelbaumschulheister. Allgem. Forstz. 12, 290–293 (1957).
 Söding, H.: Die Wuchsstofflehre, Stuttgart 1952.
 Straub, R.: Experimentelle Untersuchungen über die Abhängigkeit des Wurzelwachstumsbeginnes bei Aspensämlingen von der Luft- und Bodentemperatur. Schweiz. Ztschr. für Forstw. 117, 60–67 (1966).
 Trecul: Recherches sur l'origine des Racines. Annales des sciences natur., III série. Botanique T. VI, Paris 1846.